

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

Naročnina listu: Celo leto K 120.—, pol leta R 60.—, četrt leta K 30.—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150.—. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Pesamezna številka stane 1 kron.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška c. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprete reklamne poštnine proste. — Telefon št. 2.

108. številka.

Maribor, dne 28. septembra 1921.

Letnik XIII.

Samodržci med seboj.

Na ministrskih foteljih sedijo še navidezno mirno in „reprezentirajo“ narodno vlado, v listih — radikalnih kakor demokratskih, pa zavzema medsebojni boj vsak dan strašnejše in odušnejše oblike. Medsebojno obtoževanje je presega že vse meje. Najostudnejša korupcija se iznaša na dan in ves ta gnoj izlivajo radikalni po demokratskih, demokrati pa po radikalnih, na vladi pa z združenimi močmi pripravljajo nova brezna, v kateri naj bi se strmoglavil pač ta, ki kot slabjši podlež v tej borbi.

Med delavstvom in med opozicijskimi strankami složno iščejo in stikajo po atentatorjih, po svojih listih se pa obmetavajo z očitanji, ki so s pravih atentatom v najožji zvezi.

Radikalni „Balkan“ je v svoji kampanji že tako daleč, da javno obtožuje policajministra Pribičevića, da je on dal ubiti ministra Draškoviča. „Beograjski Dnevnik“ pa spet trdi, da so radikali krivi njegove smrti. Dobro vedo, da je kruta reakcija vir raznovrstnega nasilja po zlasti po Srbiji zelo proslavljenih atentatorskih vzorcih, so ga nagovorili, da izda „Obznano“ ter tako na svojo osebo naprti vso krivdo in osovraženost ter reakcijske odredbe.

Draškoviča so postavili za tarčo, pravi krivci reakcije pa so si meli roke in komaj čakali, da pade strel, ki podere neljubo osebnost, obenem pa, da priliko za nove reakcijske mere, katerih so tako željni in s katerimi upajo utrditi svoje postojanke.

Takega in podobnega namigavanja in očitanja ni konca ne kraja, gospodje radikali in demokrati menda mislijo, na ta način dokazati svojo „državotvornost“.

Te metode so se vrinile tudi v sodnijsko prakso in tako bomo doživeli pred procesom beograjskega vidovdanskega atentata še pravdo med prvima in drugim sodnikom, ki se prerekata o stališču in vidiku nedovršene in na vse mogoče strani po raznih — danes radikalnih, jutri demokratskih naročenih razpredene atentatorske preiskave.

Mislimo, da se bo današnji režim sam udušil v medsebojnih kalnih in gnusnih intrigah. Konkubinata kot je radikalno-demokratski ne pozna celi svet in pozneje, ko se raztrga, bo še dolgo trpelo, predno se izbrišejo sledovi njegove sramote.

„Narodnjaki“ med narodom.

Policajdemokracija smatra vse ljudi razven svojega članstva za protidržavno in nenarodno maso ter si nalaga za sveto dolžnost v imenu naroda in države nastopati z največjo reakcijo proti veliki večini, ki noče odobravati tega režima in nasilja manjšine na večino.

V Beogradu je že začela policija v imenu teh „narodnjakov“ pestiti delavstvo na najokrutnejše načine in sedaj čujemo, da so nekaki „narodni“ železničarji imeli v Beogradu svoj kongres ter pri tej priliki zahtevali za sebe večje plače, za druge pa — izgon na cesto.

Demoralizacija drvi kot besen hudournik naprej ter ruši vsa moralna načela, ki so še doslej vezala in sklopala človeško družbo. Pristaši in eksponenti vladnih samodržcev so okupirali „narodnost“ in državo in kdor ni z njimi, temu je napovedan boj na smrt — ob kruh in eksistenco in tega hočejo uničiti če tudi z najpodlejšimi sredstvi.

Ko so se Srbi vračali po preobraju v opustošeno domovino, oni iz infernacije, drugi iz vojske, so se delili v dve skupini — v Obilice in Brankoviče, v ene, ki so s svojim delom in

trpljenjem posnemali kosovskega junaka in druge, ki so se držali kosovskega izdajalca in njegovega gnusnega posla ali v službi sovražnika, ali pa na škodo svojih bratov-sotrpinov. Vsi trpini so bili složni v zahtevi, da se izdajstvo kaznuje in da se v bodoče uravna skupnost na načelih in temeljnih pravice in poštenosti. Ta zahteva ni našla odmeva. Paraziti in izkoriščevalci so si takoj utrdili svoje pozicije ter zbrali krog sebe enako mentaliteto. Narod se še ni do dobra zavedal, ko so skozi na strožaj odprta vrata vladnih strank hrumele cele

trope najhujših Brankovičev — izdajalcev in izkoriščevalcev do moči in oblasti.

Moč in oblast so si prilastili in sedaj dele narodu „pravico in svobodo“. Vsaka, dobro dovršena šola reakcije je dobrodošla, pa naj bo Nikitična ali staro-avstrijska. Ljudje najtemnejše prefeklosti in najhujših narodnostnih grehov so danes čisti in svetli „narodnjaki“, ki se proslavljajo s tem, da s cinično brezdušnostjo političnim nasprotnikom in širokim slojem trpečega naroda podtikajo „nenarodnost“.

„Dvoboj Spalajković—Balfour“.

S tem bombastičnem naslovom označujejo beograjski listi nastop SHS zastopnika M. Spalajkoviča na konferenci Lige Narodov, ko se je hudo razburil vsled sprejema Albanije v Ligo Narodov in pri tem trčil ob zastopnika Anglije — Balfour-a.

Ta je na vse ugovore g. Spalajkoviča kratko in ostro pripomnil, da je Albanija sprejeta — enoglasno in s tem bi se to vprašanje na diplomatski konferenci smatralo lahko kot definitivno in končnoveljavno rešeno.

„Slob. Tribuna“ pravi, da g. Spalajković ni dorasel za dvobojevanje z Balfour-om ravno tako, kakor tudi naši državci ne pristojajo poza v dvoboju z — Veliko Britanijo. V odbrano narodne stvari treba na vsak način dobiti odločnosti in dostojanstva, pri tem pa tudi takta in pravih, umerjenih ko-

rakov, do katerih se pa naša zunanja politika v Pašičevem kabinetu in pa po raznih zastopniških uradih v inozemstvu, kjer se več misli na profit in razne trgovine, kot pa na dobro za stopstvo naših interesov, res ni povspela.

To, kar so naši diplomati s Pašičem vred zamudili, je tako usodepolno da ni za sedaj prav nobenega izhoda. V teži situaciji nam široko razkoračena poza g. Spalajkoviča ne koristi, pač pa dosti škoduje. Ta, po beograjski „Samoupravi“ proslavljeni „dvoboj“ mogoče prija njegovi osebni ambiciji, ne more pa koristiti državi. V ostalem pa vedo dobri prijatelji, da so živi g. Spalajkoviča potrebni skrbnega negovanja, Liga Narodov pa žal ni sanatorij.

Socijalpatrijotje so se nas lotili.

Gospod Tone Kristan, socijalpatrijotki bog vseh bogova in direktor na Belju se še menda vedno mudi v Ljubljani. Njegov SLS sovražni duh že puhti iz „Napreja“, ki se je zagnal z vso besnostjo v „širokoustni klerikalizem“ in „klerikalnega zmaja“. Iz obbeh ofenzivnih člankov je jasno razvidno, da so se že spet ovažali med seboj staropriznani koritarji socijalpatrijotje in demokrati.

Socijaldemokratski strankarski fon di bodo prazni, njihovi konzumi in zadruge romajo navzdol, policajdemokratski režim šepa proti zatonu, socijalpatrijotje bi se radi ujeli nekaj drobtin iz bogato obložene demokratske mize, radi tega pa se jim laskajo in obsojajo opozicijsko postopanje SLS.

Pri tem boju, katerega so začeli socijalpatrijotje proti naši stranki, se postlužujejo že davno oglodanih fraz o Protid-Koroščevi vladi, na katero še danes misli vsak količkaj pošten socijalist nazaj z vzdihom: Takrat je bilo sto in stokrat svobodnejše, petkrat manj davčnih bremen in več ter izdatnejšega zaslužka.

Gospod Kristan bi že rad popolnoma utajil, da je sedel sam s svojo gardo v družbi policajdemokracije na ministrskih foteljih in da je bila doba demokratsko-socijalističnega vladanja za las podobna sedanji demokratsko-radikalni vladni zvezi.

Kakor se danes tepta parlamentarizem, tako ga je gazil tudi g. Kristan skozi dobo celih šest mesecev. Danes se prepoveduje izvoz, pa se kljub prepovedi izvažajo; tudi za Kri-

stanovega ministrovanja je vlada prepovedala izvažati, a so ravno socijalpatrijotje izvozili nad 50 vagonov in so si z izkupičkom napolnili strankarski fond, konzume in zadruge.

Demokratsko-socijalistični objem je bil svojčas tako tesen, da so zanj socijalpatrijotom hvaležni še danes de mokrajte, ki so stiščali očeta slovenskih socijev za direktorja na beljsko veleposest, socijem pa nepostavnim potom testamentirali kot znak hvalečnosti za njih zmerni nastop v konstituenti komunistično imovanje.

Baš radi teptanja parlamentarizma, umazanega koritarstva, korupcije, izvozničarstva in komunistične „erbi-je“ pod patronatom policajdemokracije so zapustili socijalpatrijote vsi pošteni vodilni elementi in sta ostala pri proletarskih koritih edino še direktor T. Kristan in valutni špekulant Etbin. Opozicijske vrste naše stranke rastejo, se množijo ter ojačujejo od dne do dne in baš tega fakta se je ustrašil tudi demokratski pobratim direktor T. Kristan in izbruhnil svojo kapitalistično jezo nad širokoustnim klerikalizmom in klerikalnim zmajem, ki sta najbolj v napatju vsem onim, ki so od krite, pa tudi prikrite izdajice slovenskega naroda. Kaka bo usoda dinastije Kristan pri bodočih volitvah na Slov. Stajerskem, že kriči v javnost dejstvo, da se ne upa ne eden ne drug več v mariborsko metropolo stajerskih socijev, ampak — oznanja med slov, stajerskim proletarijatom socijalistični evangelij edino le doslej neizvižgani sodrug Golouh.

„Obznana“ vdira v svetišče.

Dne 2. avgusta letošnjega leta je okrajno glavarstvo v Celju obsodilo g. Antona Zupaniča, kaplana v Grižah radi prestopka protidržavnega demonstrativnega dejanja po par. 1 in 3 naredbe z dne 11. junija 1921, št. 126 Uradnega lista na denarno globo tisoč kron in 20 K takse ter 14 dni zapora, v slučaju neizterljivosti pa na 64 dni zapora, ker se je na državni praznik sv. Cirila in Metoda, 24. ma-

ja (dobrih 14 dni prej ko je izšla Obznana za Slovenijo!) po maši odstranil od oltarja, predno se je odpela državna himna. Ne glede na to, da je gospod bolan, kar je potrdil tudi zdravnik in vsled svoje boleznosti omenjeni dan ni mogel dalje vztrajati pred oltarjem, je ta obsodba krivična.

Povejte nam zakon ali naredbo, cerkveno ali državno, avstrijsko ali jugoslovansko, po kateri je duhovnik

dolžen po izvršeni maši med petjem državne himne stati pred oltarjem! Ni je! Cerkvena oblast, ki je za duhovnika v prvi vrsti in za vedenje duhovnikovo pri opravljanju cerkvenih obredov edino merodajna, tega ne ukazuje. Pa tudi državna oblast, ki pa nima duhovniku glede službe božje na ravnost nič ukazovati, ampak lahko napram cerkveni oblasti samo izrazi svojo tozadevno željo, ni glede tega ničesar določila. Ne staro-avstrijska ne jugoslovanska! V stari Avstriji je bilo popolnoma prepuščeno duhovniku, ali je ostal med petjem državne himne pred oltarjem ali pa je odšel. Duhovniki so tudi ravnali vsak po svoje. Pa nobenemu nemškemu glavarstvenemu uradniku ni prišlo na misel, da bi kaznoval duhovnika, ki bi pred odpeto cesarsko himno zapustil oltar, dasi se je to večinoma godilo. In stara Avstrija slovenskih duhovnikov, katere so nemški listi zaradi njihovega narodnega delovanja navadno zmerjali kot „windische Hetzkaplane“, ni ravno božala. To je pokazala leta 1914, ko je krog 20 stajerskih duhovnikov zaprla!

V Jugoslaviji tudi kake tozadevne naredbe ni. To je vlada pred nedavnim sama potrdila. Vodja okrajnega glavarstva v Kočevju, dr. Ogrin, je razposlal na župne urade vprašalne pole, kake himne pojejo v cerkvah ob državnih praznikih, obenem pa do nadaljnjega priporoča, naj se pojejo take kot n. pr. tu in tu. Poslanec Skulj je osebno interpeliral centralno vlado v Beogradu, ali je dr. Ogrin to storil morda po naročilu ministrstva za notranje zadeve, kamor spadajo politični uradniki. Vlada je poslancu Skulju odločno zanikala, da bi se bilo izdalo kako slično naročilo in je bila tudi mnenja, da i deželna vlada v Ljubljani ni naročila kaj sličnega. Tako so je naša vlada izjavila meseca junija ozir. julija letošnjega leta.

Okrajno glavarstvo v Celju se je tudi moralo zavedati svoje negotovosti. Dejanja, zaradi katerega je obsodilo g. kaplana Zupaniča, niti ne kvalificira natančno, ampak samo navaja le prestopke „protidržavnega demonstrativnega dejanja“, ne navede pa ali je bilo to dejanje javno zasmehovanje ali omalovaževanje države.

Do žalostne nizine je s svojo obsodbo padlo celjsko okrajno glavarstvo, od katerega smo dosedaj bili vajeni večje objektivnosti in pravičnosti! Na podlagi Obznane, koje namen naj bi bil, da varuje obstoječi red, da se nastopi proti ljudem, ki so bili že od nekdaj nasprotni slovenskemu narodu in so še danes protidržavnega mišljenja, je obsodilo slovenskega duhovnika, ki je bil zaveden Slovenec in delal za probudo slovenske narodnosti takrat, ko so nekateri sedanji „velenarodnjaki“ — morebiti celo izvršitelji Obznane! — bili bliže nemškutarijem nego narodno zavednim Slovencem! Gosp. kaplana Zupaniča so leta 1914 zaradi njegovega narodnega delovanja preganjali in za las je manjkalo, da ga niso aretirali. Takoj ob prevratu je sodeloval pri narodnih prireditvah. Ob vseh državnih praznikih je organizistu še posebej prostovoljno dal nagrado, ker je med mašo igral in po maši zaigral narodno himno. Zato ga je celjsko okrajno glavarstvo zdaj brez vsake pravne podlage obsodilo na tisoč kron globo in 14 dni zapora. S tem je obsodilo najbolj samo sebe!

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Pašiča že zopet odpravljajo v Pariz, naj bi vendar pogledal, kako je bolnemu kralju. Politični starosta pa odlašajo z razjo in okrat izjavljajo, da se bo peljal na Francosko v četrtek ali petek, če mu bodo dopuščali najnujnejši vladni posli.

Ministrski svet s bavi s predloženim budžetom za leto 1922.

Zborovali je začel tudi finančni odbor in je v plenarni seji odbora z dne 26. septembra finančni minister razlagal našo finančno politiko v letih 1918. o 1921. Demokratsko časopisje konstatira z veseljem, da pri tem poslu niso motili g. dr. Kumanudija opozicionalci.

Zakonodajni odbor se ukvarja z vprašanjem državnih praznikov.

MADZARSKA.

Vprašanje Zapa ne O-rske se je vsled madžarskih in-urug silno zamotalo in že resno ogro-žava srednjeevropski mir. „Neues W.Tagblatt“ je doznal, da mala antanta vsled tega ni stopila z vojaško silo v akcijo, ker je neka velesila (Italija) vročila jugoslovanski vladi noto, v kateri se upira intervenciji Jugosla-vije, ki naj se omeji samo na obram-bo lastne meje. Grof Banffy, dr. Schö-ber, Beneš in dr. Gratz se posvetuje-jo, kako bi se pojažal na zadovoljivi način za obe prizadele stranki rešil. Zdi se, da na konsekventno izpolnitev trianonske mirovne pogodbe najbolj o-para svoje zahteve Čehoslovaška. Ve-lesile se iz nerazumljivih razlogov ne brigajo za burško vprašanje.

ČEHOSLOVAŠKA.

Predsednik Masaryk si je vzpričo kabinetske krize premislil in ni poveril agrarcu Svelli sestave no-vega kabineta. Novo vlado bo sestavil sedanji minister za zunanje zade-ve dr. Beneš, ki je časnikarjem iz-avil, da še bo obdržal svoj dosednji portfolio tudi vnaprej. Nova lista na je sledečo sestavljena: predsedstvo in zu-nanje zadeve dr. Beneš, notranje za-vede dr. Cerny, železnice Sramek, tr-govina ing. Novak, pravosodje Dolan-sky, narodna obramba Udržal, finan-čno ravnanje Novak, pošta Vrba, soo- politika Habermann, unifikacije Der-er, narodno zdravstvo Vrbensky, jav-na dela Tučny, poljedelstvo Stanek, prosveta Srobar in minister za Slo-vaško Mičura.

Vladajo kakor znajo

S čim se bo bavila naša zbornica na prvi prihodnji seji? Program za prvo parlamentarno sejo so že določili in sicer bodo sklepali o povišanju poslanskih dnevnice. Pravijo, da se je življenje v Beogradu zadnji čas podražilo, (pa že ni mesec skoro nobe-dražila v Beogradu. Op. ur.), radi draginje je poslalo več poslancev predsedstvu zbornice prošnjo o povi-šanju dnevnice. Poslanske dnevnice bodo povišali od 120 na 150 dinarjev ali 600 K dnevno. Poslanci pa, ki ba-je v potu svojega obraza delujejo v zakonodajnem odboru, bodo dobivali še posebno nagrado 50 dinarjev dnev- no, toraj 200 dinarjev ali 800 K dnev- no. Da bo ravnokar omenjeni predlog o povišanju dijet sprejet z ogromno večino, o tem menda ne dvomi nikdo. Naj jih Bog poži vse one, ki tako le-po skrbijo za naše poslance, ki šetajo že mesec na oddihu po mili lepi nam domovini. Kaj pa bodo rekli k povi-šanju poslanskih dnevnice SHS davko- plačevalci, je drugo kritično vprašanje, kateroga se ne upamo lotiti radi u- stavnega člana par. 13, ki se začenja: Tisk je svoboden?

Albanci so se nas lotili. Albanija bo na odredbo tiranske vlade mobili-zirala 3500 vojakov in je že 3000 ljudi zbrala ob naši meji. Nekaj teh kon- centriranih Albancev je že prekorači- lo demarkacijsko črto, ki jo je držala naša vojska od leta 1918. Predrzni Arnavti so potisnili naše pišle pred- straže nazaj ter zavzeli več vasi ka- kor: Aras, Dardu, Sinaj. Ta arnavt- ski nastop je bil preveč izzivalen za našo redno vojsko, ki je zopet zasedla vasi v tem delu demarkacijske črte. Zopetna zasedba od naše strani ni bi- la po volji albanskim regularnim čet- tam, ki so se lotile naših vojakov 20. t. m. s 1000 možmi, dvema topoma in 20 strojnicami. Pri tem ponovnem sreča- ju naših in arnavtskih čet, so prešle albanske na našo stran demarkacijske črte. Naše vojaštvo je po tem alban- skem prehodu naše demarkacijske črte podvzelo samo potrebne korake, da se albanski napad odbije ter vzpo- stavi demarkacijska črta. Z vzposta-

vitvijo demarkacije med nami in drzni mi Arnavti pa se ni pečala samo na- ša vojska, ampak celo beograjska vla- da, ki je opozorila velesile na alban- ske vpade na naše ozemlje. Zakaj to- liko oincanja, saj imamo vendarle do- bro vojsko, ki se ne bo ustrašila 3500 Albancev, pa če tudi so Luciferjevi potomci. Ako pa bomo čakali odločitve velesil v albanskem vprašanju pa se nam zna zgoditi kot na Koroškem in v Baranji. Samopomoč je po dr. Kukov- čevem receptu glavno sredstvo za po- bijanje draginje, a tudi v reševanju albanskega vprašanja. Zakaj neki dr. Kukovec ne pove nauka o samopomo- či vsem ministrom! Kadar se posvetu- jejo o prepiru za demarkacijo med na- mi in Arnavti.

Kaj delajo ministri — Uredba o poljedelskem kreditu.

Dne 20. in 21. t. m. se je vršila v poljedelskem ministrstvu v Beogradu konferenca glede poljedeljskega kre- dita. Konference se je udeležil kot za- stopnik združnih organizacij poslanec Vlad. Pušenjak. Sklenilo se je iz- delati uredbo, po kateri naj da država 400 milijonov kron kot osnovni kapital za podelitve poljed. kredita brezobres- no na razpolago, razun tega naj po- deli v isto svrhu vsako leto 40 milijo- nov kron in sicer tako dolgo, da bo celokupni kapital znašal eno milijardo kron. Za povečanje kapitala služi tudi vsakoletni prispevek razredne loterije. Polovica teh sredstev se bo odkazala Upravi fondova za nezadružne kmetij- ske korporacije, polovica pa glavnemu Zadržnemu Savezu za zadružne kor- poracije. Kredit se bo podeljeval in si- cer kot osebni kredit za nabavo obrat- nih sredstev (nakup živine, semenja, orodja in strojev ter pospeševanje za- družnih namenov. Podrobne določbe glede obrestovanja itd, bo vseboval po seben poslovnik, ki se še mora izdelati. Zeleti je, da narodna skupščina kmalu reši to uredbo in da država na podlagi iste označena sredstva da na razpolago, ker bo združništvo zelo napredovalo, ako bo dobilo cen kredit na razpolago.

SHS drž. himna. Naš minister notranjih del se je dolgo ukvarjal s sitnim vprašanjem, kako bi zadovoljil vsa tri plemena s skupno enotno drž. himno, da bi se ne zaganjali vanj ne Srbi, ne Hrvati in ne Slovenci. Pri razmotrivanju o enotnosti državne himne si je g. Pribičević pridržal pro- sto roko do definitivnega sklepanja o državni himni. Začasno pa je odredil in razglašal po policijski oblasti vsem pevskim društvom, da ob vsaki prili- ki, kadar se poje himna, se naj poje eno kitico vsake himne, to je srbske, hrvatske in slovenske, kakor je to o- bičajno pri sviranju himne. Z začas- nim odlokom o naši nedefinitivni drž. himni je g. minister Pribičević zedi- nil pevce in muzikante.

Strah je dober. V zadnjem času se je Stojan Protić podal na potovanja. Obiskuje nezadovoljneže in konferira z njimi. Pred par dnevi se je govorilo, da so Protića in tudi druge opozicijo- nalne poslance, spremljali policisti. In veste, kaj se je zgodilo? Javno mnenje je lopnilo po Pribičeviću, češ, da je drznost, da policija špijonira za Proti- čem, kateri je s svojim mezincom storil Srbiji in novi državi več uslug nego Pribičević od pete do glave. Lopovi se- paratistični! Ali jim ni znano, da je Pribičević poslal policijo za Protićem samo za to, da bi mu bila pri roki, ako bi se mu med protidržav. elementi nekaj zgodilo? Pribičević ljubi Protića, tako, kakor svojčas — Draškovića!

Tvornica radikala.

Bistvo radikalizma. Iz Ljubljane so nam poslali propagandno brošurico, v kateri opeva dr. Niko Županec velike vrline, svojstva in karakteristične cilje »Narodne radikalne stranke kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev«. Ker ži- vimo v dobi političnega konvertitstva, ki ga Nemeč označuje s kratko besed- ico »Gesinnungslumperei«, opozarjamo novo pečeno »radikale« na jako važno okolnost. Na strani 6. omenjene brošu- rice so zapisane v uvodu sledeče be- sede: »Ker država ne razpolaga še z lastno etično organizacijo, je nujno na- vezana na obstoječe etične organizacije posameznih verstev, osobito pa na etič-

ne principe pozitivnega krščanstva. V tem odgovornem spoznanju odklanja Radikalna stranka vsak poizkus kulturne boja itd. ... Radikali pridigujejo potemtakem konfesijonelno strpnost. Stojimo pred dejstvom, da se bodo v kratkem prelevili »najuglednejši« člani liberalne stranke v — radikale. Pre- pričani smo, da med »doslednimi« ra- dikali ne bo mesta za »Pondeljrove« „lirike“ in ljudi, katerim je istih pisava ugajala v času ogabnih bojev proti »po- zitivnemu krščanstvu«, oziroma „kleri- kalizmu“, kakor ga imenujejo vihravi kulturoznosci naše dobe.

Tvornica radikala. Zadnji »Auton- omis« nas je opozoril na nek čudež- ni stroj, ki nosi v cirilici napis »tvor- nica radikala.« Vanj se gnete vsaki dan cela vrsta ljudi, ki imajo gibena hrbtišča, klečava kolena in strankino izkaznico JDS in SKS, ven pa prihajajo v par minutah kot dobri — radi- kali, seveda s starimi hrbtenicami in z enako vpogljivimi kolena. Ta tvor- nica nas je zelo zanimala in že smo hoteli poslati v Ljubljano opazovalca, da vidi, kedaj bodo mariborski prva- ki posejili ta čudotvorni stroj, da pri- dejo kot feniksi-radikali zopet ven na svetlo. Pa ni bilo treba. Tvornica je napravila svo o filijalko tudi v Mari- boru in sicer gori blizu parka, kjer je bolj na samem in kjer je g. Voglar največje državotvorce-oskrbel s sta- novanji. Filijalka »tvornice radikala« posluje seveda tudi precizno, samo da ljudje ne prihajajo v gručah, temveč posamezno in prav previdno. Treba največje pazljivosti, da se enega ali drugega opazi. Naš opazovalec pravi, da je enkrat videl slavnega dr. Pfei- lerja, drugič policijskega svetnika dr. Senekovića in tretjič dr. Lipolda, ka- ko so osveženi in radikalizirani smuk- nili iz te blagodejne tvornice. Stari radikal Hribar gre na divje mrjasec, naši radikalni kandidati pa se poti- kajajo po parku, da se nemoteno in o- rezno v tvornici prelevijo.

Kje je korupcija? Delavstvo v rokah policije.

Beograjska policija je odredila, da delodajalci prijavljajo svoje delavce pri policijskih revirjih in da sporaz- umno z njimi vodijo delavske knjži- ce. S tem se je začela policija vmeša- vati v službene odnose med deloda- jalci in delojemalci in naravno je, da ne v korist in varstvo drugih. Dela- vec, ki zapusti službo, se mora prija- viti policiji, da dobi svojo knjžico in policija ga v slučaju daljše nezaposle- nosti enostavno izžene iz mesta.

Med beograjskim delavstvom vla- da veliko ogorčenje. Policajdemokraci- ja smatra delavski razred za suženj- sko rajo in za nekaj nevaren element. Zato ga pa vodi v evidenci in zalezu- je bolj kot vse potepuhe, goljuše in druge izrodke človeške družbe. Krat- komalo: delavstvo se stavlja izven za- kona in ves policijski aparat stoji ka- pitalistom na razpolago, da bi se laž- je znižavale plače ter delavstvu od- vzelo vse svobode, profesionalne ka- kor državljanske.

Ni pomoči. »Balkan« št. 249 pri- naša pismo iz Velesa, v katerem toži dopisnik, da je javna varnost v Ma- kedoniji izpod vsake kritike. Roparji so tako predrzni, da prihajajo ob be- lem dnevu v vasi ter oropajo kar jim drago. Na samotnih hostah in osam- ljenih naselbinah človek ni nikdar va- ren življenja in tudi ne more pričako- vati, da bi ga kdo varoval in branil. V slučajih prav posebno drznih rop- ov in navalov navadno ni nikogar, ki bi jih zasledoval, kvečjemu še kak pisar s par žandarji. Ljudstvo je na- ravnost prisiljeno, da se braši s ka- čaki ter jim daje, kar zahtevajo. U- čitelji bežijo iz vasi; napočil je čas po- polne demoralizacije in nekulture, za- to naj vendar že enkrat pomaga mi- nistrstvo prosvete in policije. K tem prošnjam dodaje »Balkan«: Dragi bratje, minister prosvete je že »poma- gal« s tem, da je odpustil veliko šte- viło sposobnih učiteljev, samo zato, ker niso za demokrate. Kar se policijs- ke in žandarske pomoči tiče, je tudi vsaka prošnja zamanj. Pribičević po- trebuje svojo policijo, da preganja z njo tiste, ki niso za njegov režim in za demokrate. Hajduk Aljoš v Makedoni- ji, Bošković v Sandžaku in drugi raz-

bojniki mu ne delajo skrbi, Pribičević sedi v Beogradu obdan od svojih zve- stih, razbojniki pa lahko med nardo- dom počenajajo po svoji volji.

Se ena o »slobodi štampe«. V »Ze- lezničarju«, ki izhaja v Zagrebu kot glasilo »Zveze jugosl. železničarjev«, čitamo: Zadnja številka našega lista je bila zaplenjena in je kr. sudbeni stol v Zagrebu pod št. 4077—1921 to zaplembo potrdil. Zaplena se poziva na 138. čl. ustave, v katerem se govo- ri o nasilnem menjanju ustave, širjen- ju plemenske, verske in nacionalne mržnje. Kakor znano, pa nismo pisali o tem, marveč o plačah železniških de- lavcev«. Naši železničarji so res na- ljni ljudje. To ni čl. 138., marveč ne- kaj drugega. Odkar je Pribičević pri- čel vihteti bič cenzure, se je s poseb- no vnuemo vrgel na vse, kar je tiskano v — latinici. Bratje, to je »evropsko pismo« in še bo latinica postala en- krat skupna pisava. Zato jo pa Pri- bičević in njegovi pomagači tako radi čitajo, podčrtavajo in prečrtavajo vse, kar jim ne ugaja. Kaj bi bilo, ako bi »Železničarja« tiskali v cirilici? Pri- bičević te pisave kot bivši madžaron ne ljubi in bodite uverjeni! da ne bi čital, še manj seveda plenil. (Hrv. O- brana, št. 214).

Javnosti v pomislek. »Avtonomis« piše, da bo študiralo to leto na bel- grajskem vseučilišču 4000 ruskih dija- kov. Vsak ruski dijak bo prejel me- sečno podporo v znesku 1600 K. Me- sečno bo državna blagajna izplačala za omenjene dijake 6 milijonov 400.000 K, kar znaša na leto 76 milijonov 800.000 kron. To ni več korupcija, to je — škandal, kateremu ne najdemo primere. Z denarjem naših davkoplačevalcev bodo podpirali caristično sodrgo, v ka- teri se tu in tam skriva še marsikateri učenec Ljenina, za revne in podpiranja potrebne dijake Jugoslovane pa nimajo denarja na razpolago! To si bo treba zapomniti! Davkoplačevalci, čitajte in premišljajte. . .!

Ali je Seignobos zaplenjen, ali ne? Gospod Radić konstatira v »Hrvatu« št. 468 zaplembo pravega teksta Seig- nobos-ovega dela in to na šestih me- stih, kar dokazuje z navajenjem vrste za vrsto. Uradni popravek kr. namest- ništva v Zagrebu govori pa o zaplem- bi prevoda, vsled dodatkov in pa vsled »vrinjenega tolmačenja« g. Radića, de- mokratska »Riječ« piše v istem smis- lu in samo »Jutro« se je povspelo do trditve nekakih falsifikatov. »Jutro« ima res lahko stališče. Po Zagrebu pleni policajdemokratska oblast vsled »vrinjenega tolmačenja«, kar nikdo ne razume, v Ljubljani si pa policijski zagovornik lahko še več dovoli in za- to enostavno razglasi, da je Radićev prevod falsifikat in da so samo opro- tidržavni elementi v svoji zagrizeno- sti jezni vsled zaplembe. Radić se go- tovo ne bo preprial z »Jutrom«, Pri- bičević je pa proslavljen, ker zapuša- v svetovni zgodovini spomin kot Met- ternich, ki je nekdaž v Avstriji zaple- nil dela francoskega književnika, Av- gusta Thierry-a.

Korupcija na čemni g. Toneta Kristana. Subotički »Neven« piše, da je anketna komisija, ki je na posest- vu Belje preiskovala zlorabe v tamoš- nji upravi, končala svoje delo in od- očitovala v Beograd. Komisija je ugo- tovila ogromno korupcijo. Sedaj na- meravajo odposlati v Belje celo preis- kovalnega sodnika, ker je tam tudi zanj obilo posla in bo treba izvršiti mnoge aretacije. Napovedana je tudi temeljita revizija knjigovodstva. Od- kar je na Belju zagospodovala obses- na osebnost g. Toneta, si je hidra ko- rupcije zopet opomogla. Bivši voditelj naših rdečkarjev nima »jake ruke«, da bi pobil to strašno zver, proti kateri rotijo socijalpatrijotski lističi svoje ba- cke v boj!

Domače vesti.

Gordijski voz. Mariborski po- licijski šef nam je poslal po naročilu g. pokrajinskega namestnika izvestilo, da v slučaju zabranitve kako tiskovi- ne po naši novi ustavi o »svobodni štampi« ni dovoljeno ustavljenе števil- ke izdati v drugi izdaji. Tudi je ab- solutno nedopustno zabranjena mesta puščati prazna. Tako g. Ivan Hribar po mariborskem policajšefu. Pa niti g. namestnik niti g. policajšef nista u- videla, da sta nam izročila svobodljub-

mo izvestilo, ki si nasprotuje, ali bolj učeno povedano — v katerem ni logike. Ako ustavljene številke sploh ne smemo izdati v drugi izdaji, potem tudi absolutno ne moremo puščati zabranjenih mest praznih. Tako si razlagata ustavni člen 13 in 138 ustave SHS g. jubilar pokrajinski namestnik in šef mariborske policije. Z ustavljanjem listov pa nimata opravka samo g. namestnik samega kralja in poglavar policajev ampak sodna oblast, ki nam deli pravo v imenu Njegovega Veličanstva kralja. Mariborska sodna oblast pa nam prepoveduje po g. svetniku Ravnikarju samo nadaljnje razširjanje zaplenjenih člankov in razstavljanje tozadevnih nastavkov. Kedo so naj sedaj spozna v tem juridičnem labirintu, v katerega so nas potisnili nejuristi g. kraljevi namestnik, policijski jurist dr. Senekovič in g. sodni svetnik Ravnikar, ki si razlagajo ustavni člen o svobodi tiska vsak po svoje v logičnem in nelogičnem smislu. Gospodo od kraljevega namestnika pa do mariborskega sudca bi prosili, da razveže ta juridični gordijski vozel, nam pa ponudijo nit izhoda, da pogodimo iz labirinta, v katerega smo zašli po čudni logiki g. Hribarja, Senekoviča in še najbolj pametnemu človeku dostopni razlagi tiskovnega zakona, ki nam jo je podal g. svetnik Ravnikar.

Razvedrilo našega pokrajinskega namestnika Ivana Hribarja je lov G. Hribar se odpelje za nekaj dni v Belje, kjer se bo udeležil v gozdovih g. načelnika Friderika velikega lova na jelene in divje merjascce. Ta lov bi znal biti drag za Hribarja, ker angleško-amerikanski konzorcij, ki je lastnik Friderikovih posestev, toži našo državo, da mu izroči Belje in povrne odškodnino z jeleni in divjimi merjasci vred, katere bo postreljal 70-letni kraljevi namestnik pod obsežno zaščito beljskega direktorja T. Kristanča.

Vsi oni, ki hočejo dobiti vpogled moralno kvalifikacijo naše napredne inteligence, naj čitajo „Jufro“ od 27. t. m. Za nas Slovence je še edina tolažba, da sta kmet in delavec moralno zdrava, ker JDS inteligent je...

Drzna nesramnost. V Gorn. Rad. oni je uvedel šef tamošnje policije, neki Joso Karabajič, hišno preiskavo v posojilnici in tiskarni „Murske Straže.“ Nekdo je razširjal govorico, da imajo „klerikale“ skritih 138 pušk in dva zaboja municije. Preiskava je ugotovila neistinitost tega sumničenja. Čudno, čudno, da policija nemških tihotapev in Heimwehrovcev ne vidi, pač pa se v toliki meri zanima za pobijanje „klerikalnega zmaja“!

Podrobnosti o gornjeradgonski „preiskavi“. Kakor poročamo na drugem mestu našega lista, je v Gornji Radgoni prizorila tamkajšnja policija na podlagi neosnovanih govoric „premetačine“ v „klerikalnih“ podjetjih. Iskali so orožje, baje 138 pušk in dva zaboja municije... Našli seveda niso ničesar, kar je popolnoma razumljivo. Tako n. pr. so preiskovali v stanovanju g. Neudauerja, odličnega

delavca na narodno-obrambno polju. Tudi tam niso našli ničesar. Pristaši SLS v Gor. Radgoni, tej eksponirani točki obmejnega ozemlja, so nad postopanjem varnostnih oblasti skrajno ogorčeni in bodo iz narodno-obrambno družtev, kakor sta Jugoslov. Matice in Narodna Obrana, izstopili tako dolgo, dokler prizadeti ne dobijo zadoščenja. Nečuden škandal je to postopanje gornjeradgonskih oblasti, ki mirno pripuščajo, da se na našem ozemlju nemoteno sprehajajo: prosluli dr. Kamniker, okr. glavav Stürkh in drugi hujskači ter kolovodje nemškega Heimwehra. Po izvršeni preiskavi je uživala trojica: policijski pisar Joso Karabajič, nadalje finančni komisar Menhard in župan dr. Boezio, ki so v družbi mobiliziranih policajev in finančarjev premišljevali o neuspelem naskoku na „klerikalnega zmaja“...

Županom ptujskega okraja. Za macedonskega okružnega načelnika zrela vođa ptujskega okrajnega glavarstva dr. Pirkmajer se poslužuje v svrhu pranja svojega črnega perila zvižaje zaupnic od strani županov — katere potem pošilja kr. namestniku v Ljubljano kot znak zaupanja, katerega uživa od strani ljudstva. Zaupnice lahko podpisujejo Pirkmajerju demokralje in samostojni kot gnoj z lopato, a ne naši župani, če bi tudi JDS vodja ptujskega glavarstva na nje še tako pritiskal. Prisiljene zaupnice so znani trik staro-avstrijskih višjih političnih uradnikov nečednih rok, v katerih šolo je zahajal tudi ptujski načelnik dr. Pirkmajer. Naši župani pozor, da ne boste podpisovali zaupnic ljudem, ki so že davno zaslužili ne samo nezaupnico, ampak pogon iz svojega mesta!

Se je vendar le udal! — Kdo neki se je udal? — Naš gospod policaj-minister Svetozar Pribičević je na pritisk radikalov popustil v strahu pred komunisti in atentatorji toliko, da je ukinitv potne legitimacije za notranji promet. Dokaj kletev, nevolje in zmerjanja bo sedaj manj in gospodje ministri bodo osebno ravno tako varni, kot so bili pod zaščito šikanskih „otnih legitimacij“.

Dobro se poznamo! Pravijo, da se ne poznamo... Kolika neumnost! In še prav dobro se poznamo! Kako bi bila mogoča centralistična uprava, ako bi se medseboj ne poznali? Naše poznavanje je od dne do dne očitnejše. Citajte belgrajske liste! Zagrebsko vlado je nedavno imenoval uglednejši list — „hrvatsko-slovenačko“. Drug list govori o Petru Švrakiču, zadnjem kralju hrvatske krvi. Pred par dnevi pa je beležil neki belgrajski list, da se nahaja Koprivnica v — Liki. Ker se tako dobro poznamo, bi bilo umestno, da se v naših šolah ukine domačo geografijo... (Hrv. Obrana, št. 213).

V Radvanju se ustanovi na inicijativno tamošnjega šolskega vodstva prepotrebna javna knjižnica, ki naj bi nadaljevala vzgojno delo v jugoslovanskem smislu. Potrebna je radi tega, ker je ravno v Radvanju bil upliv »Sudmarke« jako uspešen. Knjige oz. denarne prispevke naj se blagovoli po-

šiljati na naslov »Šolsko vodstvo Radvanje pri Mariboru«.

Ogromni napredek. V zadnjih 3 letih se je naš beli Zagreb silno dvignil. Zgrajilo se je doslej — nekaj gradb je še nedovršenih — 300 velikih in modernih poslopij. V toliki meri ne zidajo v nobenem mestu Evrope. Razen tega je nastala visoka šola za veterinarstvo, za gospodarstvo; ustanovili so medicinsko fakulteto, tehniko in druge strokovne šole. Zagreb se širi in se ne ozira na one, ki bi ga hoteli zapostavljati. Druga prestolnica naše očetnjave se dviga ponosno in dobiva obilje pravega torišča kulturne Evrope. In Ljubljana? Bolje je, da o njej ne govorimo. Ljubljanski centralisti se veselijo, da bo Beograd — procvital... kaj Ljubljana! Zdi se, da nam Slovincem manjka inicijative in plemenskega ponosa. Učimo se od bratov onstran Sotle!

Naknadno žigosanje predvojnih posojil. Vlada je določila, da se državljanom, ki v določenem času še niso predložili svojih obveznic predvojnega posojila bivše avstro-ogrške monarhije v žigosanje in popis, dovoljuje, da lahko to storijo do 15. oktobra t. l. Po preteku tega roka se ne bo vršilo nobeno naknadno žigosanje. Obveznice, opremljene s tozadevno prešnjo, se naj pošljejo na generalno direkcijo državnih dolgov v Beogradu.

Založništvo „Planinskega koledarja“ (Brunon Rotter, Maribor, Kerkova ulica 5) prosí vse svoje naročnike, da blagovolijo eventualne popreške, ki so v koledarju za leto 1921, takoj naznaniti goriimenovanemu, da se zamore iste popraviti. V koledarju za leto 1922 bo poleg podrobnega kazipota naših gora in v zasadenem ozemlju uvrščen tudi „Vodič po hrvaških gorah“ (Zagrebačka gora i. dr.) — Se je nekaj strani inseratov prostih ter stane cela stran 220 K, pol strani 120 K in četrt strani 60 K. Kdor hoče v tem, pri turistih najbolj priljubljenem in razširjenem koledarju pripraviti svojo planinskemu športu prikladno robo, naj pošlje nemudoma besedilo za inserat na zgoraj navedeno založništvo.

Iz Maribora.

„Poziv poštenim Mariborčanom! Boj nerednosti na stanovanjskem uradu! Zopet se širijo vesti o veliki korupciji na državnem stanovanjskem uradu, o oddajanju stanovanj pod roko, o zapostavljanju „srednjih in malih“. Pozivamo vse prizadete, da natančno opišejo celo zadevo, ki se tiče posameznikov, navedejo vse točne podatke, priče itd. Posebno prosimo, da nam preskrbite vse podrobnosti o delovanju komisije za časa prof. Voglarja. Opišite oblastnost članov stanovanjske komisije: gospodične Dore in neke Pavlin, nekega Lukežiča, Hoferja, Papeža itd. Neredu in korupciji ki vlada na tem uradu, morate napraviti poštenu Mariborčani sami enkrat konec. Vse pritožbe in opise v tej zadevi pošljite v zaprtem kuvertu na

naslov: Uredništvo „Straže“ (v zadevi stanovanjske komisije), Maribor, (Cirilova tiskarna). Ustmenih pritožb radi pomanjkanja časa ne moremo sprejemati.

Skandal pri sestavi sosveta mariborskega državnega stanovanjskega urada. JDSarji z Voglarjem na čelu, se bojijo, da bi Mariborčani doznali podrobnosti o korupciji, ki je vladala in še žal sedaj vlada na stanovanjskem uradu, odkar je v nfm začel paševati Voglar. Mestna občina je bila pred dobrim tednom pozvana, da izvoli in predlaga vladi člane sosveta za stanovanjsko komisijo. Mestni svet je v svoji predzadnji seji to tudi storil in izbral 12 članov za ta sosvet iz vseh strank. G. župan je ta predlog takoj poslal v Ljubljano. A kaj se je zgodilo? Voglar, ki je zvedel, da pridejo v ta sosvet resni možje, ki bodo napravili konec korupciji glede dodelitve stanovanj, je takoj obvestil Dolf Ribnikarja v Ljubljani in ta je črtal vse od mestnega sveta predlagana člane komisije, ki pripadajo socialdemokratski in naši stranki. V komisijo je imenoval same demokrate in narodne socialiste. Ogromna večina mariborskega prebivalstva torej nima v sosvetu ne enega zastopnika. To je zopet nova demokratska falotarija. Ribnikar je to učinil na prošnjo Voglarjevo, kateremu bi bila revizija njegovega delovanja kot predsednik stanovanjske komisije skrajno neuporna. Zakaj, je že vsakemu otroku v Mariboru znano. Tu vidite vi vsi, ki trpite vsled stanovanjske mizerije, kako so demokrati. Na stotine družin je tik pred zimo brez stanovanj, domači obrtniki brez lokalov, a Voglar je vsakemu liberalnemu odvjetniku, verižnikom, agentom in tujcem nakazoval lokale. Cel Maribor govori o podkupljivosti njegovega osebja v stanovanjskem uradu. In ko bi naj sedaj novi možje iz vseh strank vzeli v roke zavožen stanovanjski urad, pa Voglar s svojim Ribnikarjem nasilno prepreči potrditev od mestnega sveta izvoljenih mož. Strah pred revizijo in kontrolo! Mestni svet je z ozirom na ta dogodek v seji dne 26. septembra soglasno sklenil pozvati vlado, da potrdi izvolitev članov komisije, v nasprotnem slučaju pa ustavi mesto takoj plačo sobju stanovanjskega urada, se od pokličeje uradniki in odvzame pohaštvo. Diktature in nasilja ne maramo.

Iz seje mestnega sveta. Na mariborskem magistratu je vsak večer živahno. Vrši se seja za seja. Zborujejo odseki drug za drugim, da rešijo več let stare zadeve. Mestni svet se posvetuje vsak teden o nujnih in važnejših stvareh. Iz seje dne 27. sept. posnamemo najvažnejše: Prošnja M. Pločvalnika za zgradbo podkavske šole v Tattenbachovi ulici se odkloni. Vsled pretečega pomanjkanja pitne vode se sklene popisati in očistiti stare studence v mestu. Stavbeni urad in mestni fizikat sta dobila potrebna navodila. Barake v Dankovski ulici se spreminijo v stanovanja. Proračun za prenovitev teh barak znaša 305.000 K. Stanovanj bo 24. Dosedanjim najemni-

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Eros.

(22. nadaljevanje.)

„Toda kaj imam jaz sedaj z vsem tem opraviti?“ je priđjal in brilka po bitost mu je zagnila lice, „jaz ubogi barbarški vjetnik, rimski suženj!“

Z bistrimi očmi je ogledoval Kalha Britančev obraz, nato pa je položil roko mlademu možu na ramo in mu dejal:

„Ne enega sivega lasa ni v tvojih gostih kodrih, nisi ene gube na tvojem čelu in ti si že žalost okusil?“

„Kdo je še ni okusil?“ je odgovoril Eška priprosto. „Ampak nikoli nisem mislil, da bo prišlo tako daleč!“

„Ti si suženj, pa bi rad bil svoboden?“ je rekel Kalha počasi ter s povdankom.

„Suženj sem in svoboden boš tudi! Toda ne pred smrtjo!“

„In po smrti?“ je vprašal starec z istim počasnim povdankom glasom.

„Po smrti bom svoboden, kakor so svobodne prvine, ki so me jih učili častiti in mi o njih pravili, da bodo v

nji razpadlo moje telo. Cemu mi je o tem treba vedeti več nego to, da po smrti ne bo ne veselja in ne bolečin —“

„Ali bi ne bila prebridka taka zamena —? Življenje z vsemi svojimi mnogoličnostmi in prijetnostmi — pa naj se konča z razpadom v — nič? Ali si zadovoljen s tem, da je tvoje življenje podobno onemu, ki stopa po rahlem pesku, in stopinje za njim se zasujejo in so pozabljene? Ali se moreš sprijazniti z mislijo, da je večerajšnji dan minil in izginil brez sledu za večno? Da te jutri čaka črna, brezkončni, brezčutni — nič? Zares, smrti bi bila nekaj strašnega, če si jo tako predstavljaš!“

„Smrti ni nikdar strašna za pogumnega junaka! Britanca ni treba učiti, kako naj umre z mečem v roki —“

„Ti si ponosen na svoj pogum!“ je rekel Kalha in zamišljeno gledal na mladeniča, ki mu je od zanosa rdele lice in žarelo oko. „Ah, da si videl mirati moje tovariše, spoznal bi bil, da se še za kaj višjega, ko za nogum — more vneti človeško srce! Kako sodiš o slabotnih ženskah, nežnih, boječih

deklicah, utrujenih, lačnih, onemoglih od vročine in žele, ki jih peljajo prdivje zverine, vlačijo v počasne, vrozovite muke — ki pa jim miren, srečen smehljaj sije na lice, kakor bi se gledali svojo domovino, v katero hitijo, kakor bi že uživali zmagoslavje, od katerega jih loči le še par trenutkov? Kako sodiš o možeh, ki se tukaj v Rimu pred cesarjem in vso njegovo močjo branili in zagovarjali čast svojega Gospoda in umrli brez najmanjšega ugovora za Njegovo stvar? Videl sem Petra, rečem ti, Petra Galilejca, ki o njem ljudje govorijo še dandan s čar ne bodo nehali govoriti o njem, dokler bo stal svet, videl sem ga, ko ga je Neron, najzlobnejši vseh cesarjev, obsodil v smrt na križu, ker se je drznil, mu očitati njegove hudobije in mu je povedal resnico, in slišal sem ga, ko je prosil, naj ga križajo z glavo navzdol, ker ni vreden, je dejal, da bi trpel kakor njegov Gospod, in v duhu ga gledam, njegovo blede lice, njegovo plemenito glavo, njegove črne in bistre oči, njegovo visoko in krepko postavo, pred vsem pa njegovo trdno, zmagovito zaupanje, ko je spopal neustrašeno v smrt. Bil sem skupaj s

Pavlom, plemenitim farizejem, rimskim državljanom, ko je on edini me vsemi potniki in vojaki ostal miren in dobre volje na ladji, sredi viharja in razburkanih valov, in nas tolažil, da so nas vseh 275, kar nas je bilo na ladji, prišlo varno na suho. Spominjam se, kako zaupljivo smo gledali njegovo resno in ljubeznivo lice, njegove prijazne oči, košate obrvi in močno, že nekoliko osivelo brado, in vedeli smo, da njegov veliki duh daje moč in odpornost temu slabotnemu telesu. Celo barbari — Rimljani sami so priznavali njegov vpliv in so ga hoteli častiti po božje. Neron se je pa bal tega mirnega, ponižnega, zaupanja polnega, pa močnega značaja, in ker se je Neron bal, je moral svoj strah udušiti v krvi —“

„Ali je moral tudi on umreti?“ je prašal Eška. Pogosto so mu sicer uhalaji pogledi profi vratom, koder je odšla Mariamna, pa v kljub temu mu je starčevo pripovedovanje vzbujalo živahno zanimanje.

(Dalje.)

Kom v teh barakah se na predlog dr. Leskvarja zniža najemina na staro višino. Izjemoma prispeva mesto za napravo kanala pri Kiffmanovih novih hišah v Trdinovi ulici. Prošnja tvrdke Pinter & Lenard za odstranitev kostanjevih dreves pred trgovino na Aleksandrovi cesti se odkloni, ker so kostanjeva drevesa kras za naše ulice. Državna gradbena sekcija poroča, da ne more ugoditi zahtevi mestnega sveta po odstranitvi starega dravskega mostu, ker nima za to primer- nih sredstev. (?) Državni posredoval- nici za delo se ne more odstopiti u- radnih prostorov v pritličju mestne hiše, ker m s to samo rabi te prostore za obrtni referat, ki se kmalu vrne mestu. Prošnji M. Horvat za gostil- niško koncesijo se naknadno ugodi. Dvorana v kazini se rezervira za Zgodovinsko društvo. Mestni svet za- vzame močno stališče proti enostran- skem imenovanju sosveta državnega stanovanjskega urada. Plenarna seja občinskega sveta bo še le prihodnji teden.

Nekaj iz poglavja o zmožnostih mariborskih advokatov. V skoz in skoz demokratov vredni aferi šolnik Klemenčič in Pesek je nastopil kot za- govornik pikantnega Klemenčiča g. dr. Lipold. Dr. Franjo je po svojih zmernih juridičnih zmožnostih zago- varjal Klemenčiča tako sijajno, da bo plačal kolegijski šolnik 2000 K globe za svoje širokoustje. Mariborska juri- dična gospoda je mnenja, da bi bil Klemenčič bolje odrezal, ako bi se bil spustil z dokazi zoper Peska z advo- katsko pomočjo atleta v pobijanju ab- stinence dr. Kodermana, ker je tudi g. Klemenčič prav dobro izurjen v pro- izvajanju vratolomnih veletočev. Pri mariborskim JDS advokatih je vse na robe, potem pa plačujejo klienti glo- be, ker zagovarjajo vinske bratce še trezni, a samo zmerno zmožni! Dr. Lipolda priporočamo vsem onim, ki imajo dovolj denarja in se ne ustraši- jo denarnih glob v tisočakah.

Čudno, čudno... »Volksstimme« se je razljutila, ker smo v zadnji šte- vilki našega lista ogrevali »udejstvova- nja« g. Tone Kristana na državni do- meni Belje. Čudna se nam zdi razbur- ljivost breznačelne gospode okoli »štim- ce«. Silno nespretnost, da ne govorimo o neumnosti, so napravili, ko so zapi- pisali besede: »Wir wissen von wo der

Wind weht und betonen, dass wir mit dem Anton Kristan keine Verbindun- gen haben.« Ako nimajo socialpatri- jotje nikakih zvez z beljskim »Tonče- kom«, čemu ga potem zagovarjajo? Logika bi jim vendar morala velevali, da ne pišejo ničesar, kar bi jih kom- promitiralo. Naše napade na Kristana obsojajo, sami pa v eni sapi zagotav- ljajo, da z rjim ne stojijo v nikaki zvezi... Previdnosti, previdnosti, go- spodje črkostavci okoli »štimce«.

V cenilno komisijo za dohodnino so bili izvoljeni kot člani: Berdajs Vin- ko, trgovec, Šepec Marko, trgovec, Gla- ser Julij, stavbenik, Beranič Josip, čev- ljarski mojster, Dračar Oskar, inž. rav- nilarne, Dr. Pipuš Radoslav, odvetnik. Kot namestniki: Šerec Josip, trgovec, Kejžar Ivan, rav. šped. druž., Horvat Franjo, slik. mojster, Murko Vitus, tr- govec, Križnic Alojz, les. industr., Ska- za Josip, bančni uradnik.

Društvo odvetniških in notarskih uradnikov mariborskega okrožja na- znanja, da se vrši II. redni občini zbor v Mariboru v soboto dne 1. okt. 1921 ob 7. uri zvečer v zadnji dvoran: restavracije pri »Stari pivovarni Jurčičeva ulica 7.

Krompirja je bilo v soboto 24. se- ptembra nad 100 vozov. Cena 28-30 kron. merica, t. j. 4 K do 4.20 K za 1 kg. Ze v prvih dopoldanskih urah je bil ves krompir razprodan.

Orlovski vestnik.

V četrtek, dne 6. oktobra 1921 ob 8. uri zvečer se vrši izredni občini zbor tel. društva Orel Maribor, v društvenih prostorih marib. Orla. Na vspredu: Izvolitev odbora oz. volitev novega odbora in slučajnosti. — Vsi bratje redni člani pod disciplino dolž- ni priti. — Brate podporne člane pro- simo, da se tega občnega zbora ude- ležijo. — Vabljeni tudi vsi drugi pri- jatelji Orlov. — Bog živi!

Odborova seja telovadnega odse- ka Orel Maribor bo v ponedeljek, dne 3. oktobra ob 8. uri zvečer v društve- nem prostoru. Bratje odborniki, za Vas je udeležba obvezna! — Bog ži- vi! — Predsednik.

Dopisi.

Pesnica pri Mariboru. G. urednik prošim vas, napišite v vaš list to le

vprašanje: Komur je znano kje se nahaja Gsandl Hojnigg, bivši gostil- ničar, železniški uradnik, rekvizitor in dunajski romar in sedanji Mermol- lev najzvestejši oproda, naj to sporoči njegovi žakajoči soprogi. Pravijo, da je v spremstvu sosedove soproge »od- potoval« v Gradec. Nagrada za naj- ditelja se določi naknadno. K nagradi bo gotovo tudi davčna oblast prispe- vala primerno svoto. Saj je Hojnigg eden najbolj zvestih njenih »poročev- valcev«. Nismo še mi kmetje pozabili, kako je ta Mermoljev oproda govoril v zglednem in spoštovanem Andreju Janžekoviču. Kdor ni prej trobil v Hojniggov vsenemški in sedaj samo- stojni rog, na tega je treba po nje- govem mnenju pritisniti še hujši davčni vijak... Hojnigg, srečno pot v Nem. Avstrijo, v katero si tako vroče za- ljubljen!

Sv. Jurij ob Ščavnici. Sredi bratve smo. Vesel čas je to posebno za našo mladino. To priliko misli porabiti tukaj- šnji »Orel« ter prirediti vinsko trgatv s srečolovom in 2 igrama: »Repoštev« in »Pogodba«. Nastopijo tudi naši pevci in tamburaši. Kdor se želi od srca na- smejati in malo pozabiti na moreče skrbi, naj nas poseti 2. oktobra po ve- černicah.

Dravsko polje. Prišli smo nazaj v l. 1914. Takrat so žandarji vohunili in stikali okrog za izdajalci, na shode so prihajali komisarji in žandarji, nisi smel svobodno ne misliti ne govoriti. Zdaj ravno tako žandarji pri oknih prislu- škujejo, na nepolitične shode hodijo špionirat, vsak, kdor ne odobrava kri- vične vladne politike, ki nam prinaša vedno večje davke in hujšo draginjo, a vedno bolj jemlje svobodo, je sumljiv. Uboga domovina! Vlada uganja uaj- hujše avstrijakantstvo. Smili se nam ljudstvo in naša nova država, ki bi bila že srečnejša in močnejša, če je ne bi liberalci in samostojni vladali — po avstrijskih metodah.

Grize. »Kmetijski list« laže, da se je 150.000kronsko brezobrestno posojilo razdelilo brez ozira na politično stran- karsko pripadnost med pogorelce v Mi- gojnicah. To je hudobna laž, kajti pri- padniki SLS nismo dobili niti vinarja od te svote. Odkod ta pristranska pra- vica? Ta denar se je krivično in skraj- no strankarsko razdelil — samostojne- žem, ki so ga — tako se govori — kmalu nato naložili v hranilnici. Dobili

so podporo tisti, ki je niso rabili, siro- maki pa je niso bi deležni.

Razgled po svetu.

Kako se razumejo med seboj »ai- li« zavezniki in Italijani. Italijani kaj radi slavijo razne zmage, katerih pa niso nikdar izvojevali. Tako so se dai slavili tudi neko zmago na Monte Tomba in povabili na to slavje svoje mile zaveznike Francoze. Francosko misijo so sprejeli v Benetkah na Mar- kovem trgu, kjer je pa množica pso- vala Francoze. Ko je hotela godba za- igrati marželjezo, so demonstranti svi- ranje preprečili. Aretiranih je bilo več oseb, celo francoski poslanik na italijanskem dvoru se je lotil s pestmi nekega drznega demonstranta, a se mu ga otele iz francoskih rok razjar- jene množice. Ravnokar omenjeno je tudi kapitel iz poglavja dveh narodov, ki se ponašata s tisočletno kulturo in sta si mila zaveznika.

Nova izumitev. Listi poročajo, da je neki francoski učenjak na poseben način dobil iz zraka velike množine plina, ki se imenuje »neon«. Ta plin, ki gori v rožnatih barvah, ima silno razsvetljevalno moč. Za poizkušnjo so postavili v Parizu 4 svetilke s tem plinom. Svetloba je pa bila premočna, ker sveti vsaka za 80.000 sveč.

Gradba krematorija v Pragi. V Pragi so pričeli s 15. t. m. z gradbo velikega krematorija (zavoda za seži- genje mrličev). Prispel je že veliki ko- tel, ki reprezentira vrednost 170.000 čsl. kron. Celi stroj za dviganje visoke tem- perature je tako kompliciran, da nimajo človeka, ki bi se razumel na njegov stroj. Z gradbo kolumbarija za shram- bo žar, v katerih bo pepel pokojnikov, bodo pričeli šele v poletju. Praški listi se že sedaj živahno bavijo z vpraša- njem uprave novega krematorija.

Komponist gradi opero. Bolgarska vlada je dovolila komponistu Dimitriju Karadžovu, da zgradi v Sofiji novo- opero. Poleg dvorane za gledalce se bo nahajala mala restavracija in dvorana za koncerte. Načrti so gotovi in vlada je dovolila za predmete, ki se bodo dobavili v inozemstvu, oprostitev uvoz- ne carine.

Širite katoliške liste!

Novo došlo za jesen
in zimo! Obleke za gospode in dečke, plašči v vseh velikostih, zimske suknje, delavski plašči ter perilo v veliki izbiri in po nizkih cenah. Obleke po meri izdelujem točno in za so- lidno ceno.

JAKOB VEZJAK krojaštvo in konfekcija, Maribor, Vetrinška ulica 17. 4-526fs

Gospodarska zveza
Ljubljana razpisuje mesto re- vizorja. Zahteva se izvežbanost v knjigovodstvu in trgovskem poslovanju. Plača po dogovoru. 2-1 546

Električno luč
z 10-40 žarnicami dobi vsaka hiša, trgovina in gostilna s preseljivim strojem, ki ga žene bencin. Teža 80 kg. Cena je 6500 din. Več pove Niefergal, Maribor, Koroška cesta 1. 4-536

Kupim vinske sode v večji množini. Pisma na Jan. Štuhec, Radinci. 2-2 539

Prvovrstni trapistovski
S I R
se dobiva pri

Matija Lahu, Maribor,
5-5 Glavni trg 8. 518

Velika izbira
sukna, perila, odev, gotovih oblek, dežnikov, posteljne- ga perja po znižanih cenah se prodaja pri
J. TRPIN, v Mariboru
6-10 Glavni trg 17. 522

Velika zaloga UR vsakovrstnih in verižic, prstanov, uhanov, ter jedilnega orodja itd. 5-5
Vsa v tož stroko spadajoča popravila izvršujem točno in po ceni
Lovro Stojeć, urar, Maribor, Jurčičeva ul. 8 (Edmund Schmidgasse). 314

Kupim vse neuporabne zlate predmete kakor verižice, obeske, prstane, zapestnice, uhane, srebrni in zlati denar i. t. d., kateri pred- meti vam leže doma in jih ne nosite, tvrdka 10-508
R. Bizjak
trgovina ur, zlatnine in srebrnine
Maribor, Gosposka ulica 18.

Spretni strežaji za Dieselnove motorje
za Romunijo in Srbijo se sprejmejo.
Ponudbe sprepisi spričeval, o dosedanjem službovanju in navedbo znanja jezikov je poslati na **GRAZER WAGGON- UND MASCHINENFABRIK.** Graz. 1-2 548

Samo Grajski trg 1.
Ne bode Vam žal, kajti mnogo de- narja si bodele prihranili ako obiščete trgovino **Jos. Karničnik, Grajski trg 1** ter se sami prepričate, o veliki izbiri ter res nizkih cenah, pravkar došlega **sukna** samo najboljše češko in angleško blago.
Velika zaloga vsakovrstnega blaga za jesen in zimo, parhentov, odev, perila, največja izbira vseh vrst svilnenih robcev i. t. d. 2-3 543
Oglejte in prepričajte se!
Samo Grajski trg 1.

Spodnještajerska ljudska posojilnica
Stolna ulica štev. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.
Obrestuje vloge po 4% in 4 1/4%
Daje posojila na vknjižbo ali poroštvo. Stroški so neznamni, ker oskrbi zavod vknjižbo brezplačno. 195 65
Za varnost vlog jamči rezervni sklad, na- ložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stav- biščih na najlepšem prostoru v Mariboru.
Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.